

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

جمال حسین

کرامت انسان

سید علی نقی میر حسینی

۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چهل حدیث کرامت انسان

نویسنده:

علی نقی میرحسینی

ناشر چاپی:

زائر - آستان مقدس حضرت معصومه علیها السلام

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	چهل حدیث کرامت انسان
۷	مشخصات کتاب
۷	اشاره
۹	فهرست مطالب
۱۳	مقدمه
۲۱	ملاک تقواست
۲۲	۱- ریشه کرامت
۲۳	۲- معیار کرامت
۲۴	۳- حقیقت کرامت
۲۵	۴- اهانت به مردم
۲۶	۵- شناخت ارزش خویش
۲۷	۶- کرامت در سایه عبودیت
۲۸	۷- دینداری و دینمداری
۲۹	۸- اسلام، دین کرامت آفرین
۳۰	۹- دوری از رذایل و هواهای نفس
۳۱	۱۰- وحدت و هماهنگی جامعه
۳۳	۱۱- ویژگی های انسان کریم
۳۴	۱۲- گشاده رویی
۳۵	۱۳- گذشت کریمانه
۳۶	۱۴- پرهیز از حسد
۳۷	۱۵- ذلت ناپذیری
۳۸	۱۶- راستگویی
۳۹	۱۷- شکیبایی

- ۴۰ ۱۸- وفای به عهد
- ۴۱ ۱۹- نادیده گرفتن خطاهای دیگران
- ۴۲ ۲۰- حفظ زبان
- ۴۳ ۲۱- قناعت
- ۴۴ ۲۲- پرهیز از فتخاشی
- ۴۵ ۲۳- صاف و سادگی
- ۴۶ ۲۴- آبروداری
- ۴۷ ۲۵- تحقیق دنیا
- ۴۸ ۲۶- پاسخ نیک به بدی های دیگران
- ۴۹ ۲۷- گناه گریزی
- ۵۰ ۲۸- پرهیز از حرام
- ۵۱ ۲۹- پرهیز از اختلاف و عداوت
- ۵۲ ۳۰- رقابت در کسب کرامت
- ۵۳ ۳۱- تکریم جنین
- ۵۵ ۳۲- نوع دوستی
- ۵۶ ۳۳- تکریم غیر مسلمان
- ۵۷ ۳۴- تکریم مسلمان
- ۵۸ ۳۵- کرامت زنان
- ۵۹ ۳۶- تکریم کوچکترها
- ۶۰ ۳۷- یتیم نوازی
- ۶۱ ۳۸- تکریم عالم
- ۶۲ ۳۹- اهمیت احترام مهمان
- ۶۳ ۴۰- تکریم فقیر
- ۶۵ کتاب نامه
- ۶۹ درباره مرکز

سرشناسه : میرحسینی، سیدعلی نقی، 1350 -

عنوان و نام پدیدآور : چهل حدیث کرامت انسان/علی نقی میرحسینی.

مشخصات نشر : قم: آستانه مقدسه قم، انتشارات زائر، 1387.

مشخصات ظاهری : 60 ص.؛ 12×16/5 س م.

فروست : چهل حدیث؛ 151.

آستانه مقدسه قم، انتشارات زائر؛ 22.

شابک : 6000 ریال: 0-064-180-964-978

یادداشت : کتابنامه: ص. 57-60؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : اربعینات -- قرن 14

موضوع : انسان (اسلام)

موضوع : احادیث شیعه -- قرن 14

شناسه افزوده : آستانه مقدسه قم. انتشارات زائر

رده بندی کنگره : 9/143BP/م886چ9 1387

رده بندی دیویی : 297/218

شماره کتابشناسی ملی : 1919798

ص: 1

اشاره

چهل حدیث کرامت انسان

علی نقی میرحسینی

ص: 2

فهرست مطالب

- مقدمه ناشر... 5
- ملاک تقواست... 13
1. ریشه کرامت... 14
2. معیار کرامت... 15
3. حقیقت کرامت... 16
4. اهانت به مردم... 17
5. شناخت ارزش خویش... 18
6. کرامت در سایه عبودیت... 19
7. دینداری و دینمداری... 20
8. اسلام، دین کرامت آفرین... 21
9. دوری از رذایل و هواهای نفس... 22
10. وحدت و هماهنگی جامعه... 23
11. ویژگی های انسان کریم... 25
12. گشاده رویی... 26
13. گذشت کریمانه... 27
14. پرهیز از حسد... 28
15. ذلت ناپذیری... 29
16. راستگویی... 30
17. شکیبایی... 31
18. وفای به عهد... 32

- 19 . نادیده گرفتن خطاهای دیگران ... 33
- 20 . حفظ زبان ... 34
- 21 . قناعت ... 35
- 22 . پرهیز از فحاشی ... 36
- 23 . صاف و سادگی ... 37
- 24 . آبروداری ... 38
- 25 . تحقیر دنیا ... 39
- 26 . پاسخ نیک به بدی های دیگران ... 40
- 27 . گناه گریزی ... 41
- 28 . پرهیز از حرام ... 42
- 29 . پرهیز از اختلاف و عداوت ... 43
- 30 . رقابت در کسب کرامت ... 44
- 31 . تکریم جنین ... 45
- 32 . نوع دوستی ... 47
- 33 . تکریم غیر مسلمان ... 48
- 34 . تکریم مسلمان ... 49
- 35 . کرامت زنان ... 50
- 36 . تکریم کوچکترها ... 51
- 37 . یتیم نوازی ... 52
- 38 . تکریم عالم ... 53
- 39 . اهمیت احترام مهمان ... 54

40 . تکریم فقیر... 55

منابع و مأخذ... 57

ص: 4

كَلَامُكُمْ نُورٌ

سخن شما اهل بیت، نور است.

زیارت جامعه کبیره

بر آستان احادیث اهل بیت، عقل خضوع می کند دل خشوع می یابد و روح سیراب می شود. احادیث نورانی ائمه اطهار، منشوری است که حکمت های

قدسی و معارف ناب الهی را بر دل ها و عقل ها می تاباند. گلشنی روح پرور و گنجینه ای گرانبها و سرمایه ای پایان ناپذیر است.

ص: 5

امام باقر علیه السلام فرمود :

شَرِّقًا أَوْ غَرْبًا ، فَلَا تَجِدَانِ عِلْمًا صَحِيحًا إِلَّا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ؛⁽¹⁾

به شرق و غرب جهان بروید ، هیچ دانش صحیحی نخواهید یافت ، مگر آن که از ما خاندان پیامبر صادر شده است .

همواره مدیون راویان ، محدثان و عالمان گذشته شیعه ایم که با دقت و درایت و مسئولیت شناسی ، سخنان نورانی پیشوایان معصوم را ثبت و ضبط کرده و به

عنوان «میراث اهل بیت» به نسل های بعدی سپرده اند .

احادیث اهل بیت علیهم السلام آنگونه که خودشان فرموده اند ، «نور» است .

مجموعه های حدیثی ، دانشکده های صامت اما جاویدان امامان شیعه است که بشریت را آموزش غیر حضوری می دهد و خرسندیم که ما میراث دار این

ص: 6

1-1 . الکافی ، کلینی ، ج 1 ، ص 399 .

علوم و معارفیم . برای پیمودن راه صحیح زندگی و رهایی از حیرت ها و ضلالت ها و کج راهه ها ، نیازمند این احادیثیم که «چراغ راه» و هدایت گر اندیشه ها و صفابخش دل ها و جان ها است .

روایات پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت او ، هم در عرصه مباحث اعتقادی برای ما «حجّت» است ، هم در قلمرو

فقه و تبیین احکام شرع و حلال و حرام الهی سند و پشتوانه است ، هم در موضوعات اخلاقی ، تربیتی ، تهذیب نفس ، پند و موعظه ، سرشار از حکمت و بینش و هدایت است و اگر مردم با احادیث نورانی خاندان عصمت و طهارت آشنا شوند ، دل در گرو محبت و اطاعت آنان می نهند، همانگونه که حضرت رضا علیه السلام فرمود : إِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا؛(1)

ص: 7

1-1 . بحار الانوار ، ج 2 ، ص 30 ، ح 13 .

اگر مردم خوبی‌ها و زیبایی‌های سخن ما را بدانند، از ما پیروی می‌کنند.

بر این اساس، آموختن، نوشتن، بیان، نشر، شرح و

تبیین، حفظ و تعلّم احادیث اهل بیت، کاری است ارزشمند و در راستای حفظ و گسترش فرهنگ اهل بیت علیهم السلام.

کتاب حدیثی شیعه، همچون دریایی عمیق و موج‌پراز گهرهای نفیس است. برای بهره‌گیری از ذخایر این اقیانوس ژرف و پرگهر، باید به غواصی در دل آن پرداخت و لؤلؤ و مرجان‌هایی به دست آورد و به نسل امروز و مشتاقان عرضه کرد.

«چهل حدیث نویسی»، یکی از گام‌های ارزشمند در نشر و تشریح احادیث عترت پاک نبوی است که عالمان از دیرباز به آن مبادرت می‌ورزیدند و جامعه را از معنویت آثار اهل بیت بهره‌مند می‌ساختند. اینکه امامان فرموده‌اند: هر کس چهل حدیث از احادیث ما

ص: 8

را حفظ کند، در روز قیامت فقیه و دین شناس برانگیخته می شود، هم پشتمانه چنین حرکت علمی و فرهنگی است، هم ما را به ضرورت حفظ احادیث آنان آگاه می کند. چه حفظ به معنای به حافظه سپردن باشد، چه ثبت و ضبط و جلوگیری از فراموش شدن و از بین رفتن باشد و چه به معنای حفظ در عمل. به هر حال، تشویقی است برای رویکرد به معارف اهل بیت که در کلمات نورانی آنان نهفته است.

امروز، نیاز جامعه به آشنایی با فرهنگ ناب اهل بیت، بیش از هر زمان احساس می شود. عطش و استقبال هم که مردم از خود نشان می دهند، ضرورت ارائه و عرضه کلمات خاندان عصمت را در قالبی روان،

سهل الوصول و متناسب با اقشار مختلف علاقه مند، روشن تر نشان می دهد و به همین دلیل، مراکز و مؤسسات و اشخاصی به نشر «چهل حدیث» می پردازند.

ص: 9

آستانه مقدسه حضرت معصومه علیها السلام نیز به عنوان یک حرکت فرهنگی در راه نشر احادیث پیشوایان دین و ترویج معارف عترت ، اقدام به چاپ این سلسله از چهل حدیث های موضوعی کرده است . موضوعات ، ابتدا در کمیته ای تعیین ، سپس به محققان و مؤلفان سفارش داده شده تا به گردآوری و تدوین چهل حدیث پیرامون موضوعات برگزیده پردازند . سعی شده است اغلب موضوعات ، اخلاقی ، تربیتی ، کاربردی و معارفی باشد . تا چه قبول افتد و چه در نظر آید .

اما جزوه حاضر.....

انسان را «اشرف مخلوقات» می دانیم . این به خاطر کرامت های وجودی و ارزش هایی است که آفریدگار در وجود او به ودیعت نهاده که با شکوفا شدن آن ها به مقامی برتر از فرشته ها می رسد .

ص: 10

کرامت انسان یا ذاتی است که به تکوین و سرشت او برمی گردد ، یا اکتسابی است که با تلاش و خودسازی و عبادت و عمل صالح و اخلاص به دست می آورد . هر دو نوع کرامت ، او را به مقام صالحان می رساند و بهشت را نصیب او می گرداند .

کرامت انسان به چیست؟ چه کسانی با کرامت اند؟

انسان های کریم چه نشانه هایی دارند؟ چه کارها و صفاتی با کرامت انسان ناسازگار است؟ توجه به ارزش وجودی و کرامت نفس انسان ، چگونه او را از تباهی ها باز می دارد؟ از نگاه قرآن و روایات ، جایگاه والای انسان چیست؟

اینها و سؤالاتی از این قبیل ، در سخنان پیشوایان معصوم ما - که درود خدا بر آنان باد - مطرح شده و پاسخ آن ها نیز آمده است . انس با احادیث اهل بیت و کاوش در این گنجینه نورانی . ما را به جایگاه ارزشمند انسان آشنا می سازد و همین «خودشناسی» است که

ص: 11

هم گامی به سوی خداشناسی است ، هم راهی برای کمال بخشیدن به وجود خویش .

اثر حاضر که تلاش و پژوهش ستودنی برادر فاضل و

ارجمند آقای سید علی نقی میرحسینی است ، به این امور پرداخته و ما را با فرهنگ روایی در این زمینه آشنا می سازد . جا دارد که همین جا از ایشان تقدیر و تشکر شود.

امید است با توجه به کرامت انسان و مقام خلیفة اللّهی او ، بکوشیم تا خود را از هرچه با ساحت والای انسان کریم ناسازگار است دور سازیم و در عرصه عبودیت ، صلاح و اصلاح ، پیش گام گردیم .

انتشارات زائر / آستانه مقدسه

1388 ش

ص: 12

«ي- أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَىٰ--كُمْ»؛ (1)

ای مردم! شما را از مرد و زنی آفریدیم؛ و شما را گروه گروه و قبیله قبیله قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید؛ همانا بهترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست.

ص: 13

1-1. قرآن کریم سوره حجرات ، آیه 13.

1- ریشه کرامت

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

لَا كَرَمَ كَالْتَّقْوَى (1)؛

کرامتی بسان تقوا و پروا پیشگی نیست.

ص: 14

1-1. روضة الواعظین، ج 2، ص 434؛ غررالحکم، ص 270، ح 5875؛ مشکاة الانوار، ص 115. در ضمن در بیشتر روایات به جای عبارت «لا کرامه»، «لا کرم» آمده است.

2- معيار كرامت

امام امير مؤمنان على عليه السلام :

إِذَا أَخَذْتَ نَفْسَكَ بِطَاعَةِ اللَّهِ أَكْرَمْتَهَا وَإِنْ ابْتَدَلْتَهَا فِي مَعْصِيَةِ أَهْنَتَهَا؛ (1)

هنگامی که خود را در مسیر اطاعت خدا به کار گرفتی، خود را کریم نموده ای، و اگر خود را در مسیر گناه و تخلف از دستورات الهی قرار

دادی، به خود

اهانت کرده ای.

ص: 15

1-1. غررالحکم و دررالکلم، ص 185، ح 3530.

3- حقیقت کرامت

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

أَمْلِكُ عَلَيْكَ هَوَاكَ وَ شُحَّ بِنَفْسِكَ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَكَ، فَإِنَّ الشُّحَّ بِالنَّفْسِ حَقِيقَةُ الْكِرَامِ؛ (1)

هوای نفس خود را نگه دار، و نسبت به خود، از آنچه حرام است، بخل بورز؛ زیرا دریغ ورزیدن بر جان

خویش (از بدی ها)، حقیقت کرامت و بزرگواری است.

ص: 16

1-1. غررالحکم، ص 241، ح 4897.

4- اهانت به مردم

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

أَذُلُّ النَّاسَ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ؛ (1)

ذلیل ترین مردم کسی است که به مردم اهانت کند.

ص: 17

1-1. من لا يحضره الفقيه، ج 4، ص 396.

5- شناخت ارزش خویش

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ وَ كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَلَّا يَعْرِفَ قَدْرَهُ؛ (1)

عالم و دانا کسی است که قدر خود را بشناسد و در نادانی انسان این بس که قدر و ارزش خویش را نداند.

ص: 18

1-1. نهج البلاغه، خطبه 103.

6- کرامت در سایه عبودیت

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَكْرَمَكُمْ بِدِينِهِ وَخَلَقَكُمْ لِعِبَادَتِهِ فَانصِبُوا أَنْفُسَكُمْ فِي أَدَائِهَا؛ (1)

خداوند با دینش شما را تکریم کرده (به شما کرامت

داده) و شما را برای بندگی و عبادتش آفریده است. پس شما خود را برای ادای آن مهیا سازید.

ص: 19

1-1. وقعة الصفین، ص 112؛ شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج 3، ص 184؛ بحارالانوار، ج 32، ص 403.

7- دینداری و دینمداری

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

كَرَّمَ الرَّجُلَ دِينُهُ؛⁽¹⁾

بزرگواری آدمی، به دین اوست.

ص: 20

1-1. مسند، احمد بن حنبل شیخانی، تحقیق: عبدالله الدرویش، ج 3، ص 292، ح 8782.

8- اسلام، دین کرامت آفرین

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَصَّكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَاسْتَخْلَصَكُمْ لَهُ، وَذَلِكَ لِإِعْنَةِ اسْمِ سَلَامَةٍ وَجَمَاعِ كَرَامَةٍ؛ (1)

همانا خدای متعال شما را به اسلام اختصاص داد و برای اسلام برگزید، زیرا اسلام نامی از سلامت و فراهم

کننده کرامت جامعه می باشد.

ص: 21

1-1. نهج البلاغه، خطبه 152.

9- دوری از رذایل و هواهای نفس

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

... أَكْرَمُ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَاقَتْكَ إِلَى الرَّغَائِبِ فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَصِمَ بِمَا تَبْذُلُ مِنْ نَفْسِكَ عِوَضًا وَلَا تَكُنْ عَبْدًا غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا؛ (1)

...نفس خود را از هرگونه پستی بازدار، هرچند تورا

به اهدافت رساند، زیرا نمی توانی به اندازه آبرویی که از دست می دهی، بهایی به دست آوری، برده دیگری مباش که خدا تورا آزاد آفرید....

ص: 22

1-1. نهج البلاغه، نامه 31؛ مجموعه ورام، ج 1، ص 72؛ ج 2، ص 104؛ بحارالانوار، ج 74، ص 207؛ ج 100، ص 39.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

فَانظُرُوا إِلَى مَا صَارُوا إِلَيْهِ فِي آخِرِ أُمُورِهِمْ، حِينَ وَقَعَتِ الْفُرْقَةُ، وَتَشَدَّتِ الْأُلْفَةُ، وَاخْتَلَفَتِ الْكَلِمَةُ وَالْأَفِيدَةُ، وَتَشَدَّ عُبُورُ الْمُخْتَلِفِينَ، وَتَفَرَّقُوا مُتَحَارِبِينَ، وَقَدْ خَلَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ لِبَاسَ كِرَامَتِهِ؛ (1)

پس به پایایان کار ملت های گذشته بنگرید! در آن هنگام که به تفرقه و پراکندگی روی آوردند و الفت و

ص: 23

دوستی آنان از بین رفت و سخن ها و دل‌هایشان گوناگون شد، از هم جدا و گروه گروه شدند و به جنگ با یکدیگر پرداختند؛ خداوند لباس کرامت خود را از تنشان بیرون آورد.

ص: 24

11- ویژگی های انسان کریم

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تَدُلُّ عَلَى كَرَمِ الْمَرْءِ: حُسْنُ الْخُلُقِ وَ كَظْمُ الْغَيْظِ وَ غَضُّ الطَّرْفِ؛ (1)

سه چیز گواه ارجمندی انسان است: خوش خویی، غلبه بر خشم و چشم پوشی از خطاهای دیگران.

ص: 25

1-1. بحارالانوار، ج 75، ص 232.

12- گشاده رویی

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرَمُ حُسْنُ السَّجِيَّةِ وَاجْتِنَابُ الدَّنِيَّةِ؛ (1)

رفتار خوش و دوری از کارهای پست و فرومایه، از نشانه های کرامت است.

ص: 26

1-1. غررالحکم، ص 317، ح 7312.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ (1)، الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ مِنْ شَيْمِ اللَّئَامِ؛ (2)

اقدام به عفو و بخشش از اخلاق کریمان و اقدام به

انتقام و کینه توزی از اخلاق لئیمان است.

ص: 27

1-1. غررالحکم، ص 245، ح 5005.

2-2. غررالحکم، ص 346، ح 7953.

14- پرهیز از حسد

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرَمُ بَرِيٌّ مِنَ الْحَسَدِ؛ (1)

انسان کریم از حسد دور و بیزار است.

ص: 28

1-1. مستدرک الوسائل، ج 12، ص 21؛ غررالحکم، ص 381، ح 8629.

15- ذلت ناپذیری

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرِيمُ يَأْبَى الْعَارَ وَيُكْرِمُ الْجَارَ؛ (1)

کریم ننگ و عار را خوش ندارد و نمی پسندد و همسایه اش را اکرام و احترام می کند.

ص: 29

1-1. غررالحکم، ص 436، ح 10001.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنْجَاةٍ وَ كِرَامَةٍ، وَالكَاذِبُ عَلَى شَرَفٍ مَهْوَاةٍ وَ مَهَانَةٍ؛ (1)

انسان راستگو در راه نجات و بزرگواری است، و دروغگو بر لب پرتگاه هلاکت و خواری است.

ص: 30

1-1. نهج البلاغه، خطبه 86.

(امام امیر مؤمنان علی علیه السلام اشعث بن قیس را در مرگ فرزندش این گونه تسلیت داد):

إِنْ صَبَرْتَ صَبِرَ الْأَكْرَامِ وَإِلَّا سَلَوْتَ سُلوَّ الْبَهَائِمِ؛ (1)

یا چون مردان بزرگوار صابر و شکیبا باش و یا چون چهارپایان بی تفاوت.

ص: 31

1-1. نهج البلاغه، حکمت 414؛ بحار الانوار، ج 34، ص 306؛ مستدرک الوسائل، ج 2، ص 358.

18- وفای به عهد

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مِنْ الْكَرَمِ الْوَفَاءُ بِالذَّمِّ؛ (1)

از نشانه های کرامت انسان، وفای به عهدها است.

ص: 32

1-1. غررالحکم، ص 252، ح 5287.

19- نادیده گرفتن خطاهای دیگران

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالِ الْكَرِيمِ غَفْلَتُهُ عَمَّا يَعْلَمُ؛ (1)

خود را به غفلت و بی خبری نمایاندن از بهترین کارهای بزرگواران است.

ص: 33

1-1. نهج البلاغه، حکمت 222.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرَمُ مَلِكُ اللِّسَانِ وَبَدَلُ الْإِحْسَانِ؛(1)

انسان گرامی کسی است که حافظ و مالک زبان، صاحب بذل، بخشش و احسان باشد.

ص: 34

1-1. غررالحکم، ص 214، ح 4177.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مِنْ أَكْرَمِ الْخُلُقِ التَّحَلُّیُّ بِالْقَنَاعَةِ؛ (1)

از گرامی ترین ویژگی های افراد، قناعت پیشگی است.

ص: 35

1-1. غررالحکم، ص 391، ح 8998.

22- پرهیز از فحاشی

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مَا أَفْحَشَ كَرِيمٌ قَطُّ؛⁽¹⁾

انسان کریم هرگز کار زشت انجام نمی دهد و فحش نمی دهد.

ص: 36

1-1. مستدرک الوسائل، ج 12، ص 83؛ غررالحکم، ص 223، ح 4496.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرِيمُ أَبْلَجٌ، اللَّئِيمُ مُلَهَّوَجٌ؛ (1)

انسان کریم روشن و آشکار است؛ ولی انسان فرومایه، پیچیده و پنهانکار.

ص: 37

1-1. غررالحکم، ص 434، ح 9918.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

أَلْكَرَمُ إِثْنَاؤُ الْعِرْضِ عَلَى الْمَالِ (1)، أَلْلُؤْمُ إِثْنَاؤِ الْمَالِ عَلَى الرَّجَالِ؛ (2)

کرم عبارت است از برگزیدن آبرو بر ثروت؛

فرومایگی عبارت است از برگزیدن ثروت بر مردم.

ص: 38

1-1. غررالحکم، ص 378، ح 8533.

2-2. غررالحکم همان، ص 260، ح 5571.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مَنْ كَرَّمَتْ نَفْسُهُ، صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ؛⁽¹⁾

هرکس کرامت نفس داشته باشد، دنیا در دیده اش کوچک است.

ص: 39

1-1. غررالحکم، ص 231، ح 4613.

26- پاسخ نیک به بدی های دیگران

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرِيمُ مَنْ جَازَى الْإِسَاءَةَ بِالْإِحْسَانِ؛⁽¹⁾

انسان با کرامت، کسی است که بدی (های دیگران) را با نیکی پاسخ می دهد.

ص: 40

1-1. غررالحکم، ص 59، ح 629.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

الْكَرِيمُ مَنْ تَجَنَّبَ الْمَحَارِمَ وَتَنَزَّهَ عَنِ الْعُيُوبِ؛ (1)

کریم کسی است که از حرام ها دوری گزیند و از عیب ها پاک و منزّه باشد.

ص: 41

1-1. غررالحکم، ص 268، ح 5833.

28- پرهیز از حرام

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ الْمَكَارِمَ اجْتَنَّبَ الْمَحَارِمَ؛⁽¹⁾

هر که مکارم و بزرگواری های اخلاق را دوست بدارد، از حرام ها دوری می نماید».

ص: 42

1-1. الارشاد، ج 1، ص 299؛ اعلام الدین، ص 187؛ بحارالانوار، ج 74، ص 421؛ کشف الیقین، ص 182؛ کنزالفوائد، ج 1، ص 279.

29- پرهیز از اختلاف و عداوت

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مَنْ كَرَّمَتْ نَفْسُهُ قَلَّ شِقَاقُهُ وَ خِلَافُهُ؛⁽¹⁾

هر که کرامت نفس داشته باشد، عداوت و مخالفت او با مردم اندک می شود.

ص: 43

1-1. غررالحکم، ص 231، ح 4612.

30- رقابت در کسب کرامت

امام حسین علیه السلام:

نَافِسُوا فِي الْمَكَارِمِ وَ سَارِعُوا فِي الْمَغَانِمِ؛ (1)

در تحصیل مکارم اخلاق و ارزش های متعالی رقابت کنید و در راه به دست آوردن گنجینه های پرارزش معنوی شتاب کنید.

ص: 44

1-1. بحار الانوار، ج 75، ص 121؛ كشف الغمه، ج 2، ص 29.

اسحاق بن عمار می گوید: به امام کاظم علیه السلام عرض کردم:

الْمَرْأَةُ تَخَافُ الْحَبْلَ فَتَشْرَبُ الدَّوَاءَ فَتُلْقِي مَا فِي بَطْنِهَا؟ قَالَ: لَا، فَقُلْتُ إِنَّمَا هِيَ نُطْفَةٌ. فَقَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُخْلَقُ نُطْفَةٌ؛ (1)

زنی از بچه دار شدن می ترسد، آیا می تواند دوائی بیاشامد تا آنچه را که در شکم دارد، بیندازد؟ آن

ص: 45

حضرت فرمود: نه. (یعنی نباید سقط جنین کند). عرض کردم: هنوز در حال نطفه است (آیا باز هم جایز نیست)؟ امام فرمود: آغاز خلقت انسان نطفه است.

ص: 46

32- نوع دوستی

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ فِي تَوَادُّهِمْ وَ تَرَاحُمِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى بَعْضُهُ تَدَاعَى سَائِرُهُ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى؛ (1)

مثل مؤمنین در دوستی و رحمت به یکدیگر مثل یک اندام است که اگر عضوی از آن به درد آید اعضای

دیگر با تب و بی خوابی با آن عضو همدردی می کنند.

ص: 47

1-1. بحار الانوار، ج 58، ص 150.

33- تکریم غیر مسلمان

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

إِتَّقِ اللَّهَ! وَلَا تُحَقِّرْ مُسْلِمًا وَلَا مُعَاهِدًا وَلَا تَغْضِبَنَّ مَالًا وَلَا وَلَدًا وَلَا دَابَّةً...؛ (1)

از خدا بترس! مسلمان و یا غیر مسلمان معاهد را تحقیر نکن و مال، فرزند، مرکب و... او را غصب نکن.

ص: 48

1-1. الغارات، ج 2، ص 428.

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ فَإِنَّ اللَّهَ يُكْرِمُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ؛⁽¹⁾

هرکس برادر مسلمان خود را تکریم نماید، در حقیقت خداوند - عزوجل - را اکرام کرده است.

ص: 49

1-1. من لایحضره الفقیه، ج 4، ص 15؛ وسائل الشیعه، ج 16، ص 389؛ مکارم الاخلاق، ص 431.

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ؛ مَا أَكْرَمَ النِّسَاءَ الْكَرِيمِ، وَلَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَيْئِمٌ؛ (1)

بهترین شما، بهترین شما با خانواده است، و من بهترین شما با خانواده هستم؛ جز کریمان، زنان را تکریم نمی کنند و جز انسان های پست و فرومایه، زنان

را تحقیر نمی نمایند.

ص: 50

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

لَا تُحَقِّرَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّ صَغِيرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ كَبِيرٌ؛ (1)

هرگز مسلمانی را تحقیر مکن؛ زیرا که کوچک آنان نزد خدا بزرگ است.

ص: 51

1-1. مجموعه ورام، ج 1، ص 31.

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

وَتَحَنَّنُوا عَلَى أَيْتَامِ النَّاسِ يُتَحَنَّنَ عَلَى أَيْتَامِكُمْ ... وَ مَنْ أَكْرَمَ فِيهِ يَتِيمًا أَكْرَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ؛ (1)

به یتیمان مردم مهربانی کنید تا پس از شما با یتیمان شما مهربانی کنند. ... کسی که در آن (یعنی

ماه رمضان) یتیمی را گرامی دارد، خداوند در روز قیامت او را گرامی خواهد داشت.

ص: 52

1-1. الاقبال، ص 2؛ فضائل الأشهر، ص 77؛ وسائل الشیعه، ج 10، ص 313، ح 13494؛ بحار الانوار، ج 93؛ ص 356.

امام امیر مؤمنان علی علیه السلام :

مَنْ وَقَّرَ عَالِمًا فَقَدْ وَقَّرَ رَبَّهُ؛ (1)

هرکس عالمی را تکریم و احترام کند، خداوند را تکریم و احترام کرده است».

ص: 53

1-1. غررالحکم، ص 47، ح 218.

39- اهمیت احترام مهمان

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ؛ (1)

کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، مهمانش را گرامی می دارد.

ص: 54

1-1. طب التبی، ص 21؛ جامع الاخبار، ص 136؛ بحار الانوار، ج 59، ص 292.

رسول خدا صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم :

مَنْ أَهَانَ فَقِيرًا مُسَدِّمًا مِنْ أَجْلِ فَقْرِهِ وَاسْتَتَخَفَ بِهِ فَقَدِ اسْتَتَخَفَ بِحَقِّ اللَّهِ... وَ مَنْ أَكْرَمَ فَقِيرًا مُسَدِّمًا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ يَضْحَكُ إِلَيْهِ...؛(1)

کسی کہ فقیر مسلمان را بہ خاطر فقرش توہین کند و او را سبک بشمارد، حق خداوند را سبک شمرده

ص: 55

1-1. اعلام الدین، ص 412-413؛ ثواب الاعمال، ص 283-282؛ بحار الانوار، ج 73، ص 362 - 361.

است. ...؛ و کسی که فقیر مسلمانی را اکرام کند، روز قیامت، خدای متعال را در حالی ملاقات می کند که به سوی او متبسم می کند
است.

ص: 56

- قرآن كريم.

1. ابن ابى الحديد (586 - 656 ق.) شرح نهج البلاغه، تحقيق: محمد ابوالفضل ابراهيم، بيروت، داراحياء التراث، دوم، 1355 ق.
2. ابن منظور، (630 - 711 ق)، مختصر تاريخ دمشق ابن عساكر، دمشق، دارالفكر للطباعة و التوزيع والنشر، اول، 1405 ق.
3. اربلى، على بن عيسى (متوفى 693 ق.)، كشف الغمه، تبريز، مكتبة بنى هاشم، 1381 ق.
4. تميمى الآمدى، عبدالواحد بن محمد (510 - 550 ق.)، غررالحكم و دررالکلم، قم، دفتر تبليغات اسلامى، 1366 ش.
5. ثقفى، ابراهيم بن محمد (متوفى 283 ق.) الغارات،

ص: 57

تحقيق : السيد عبدالزهراء الحسينى الخطيب، قم، مؤسسه دارالكتاب، اول، 1410 ق.

6. حرّ عاملی، محمد بن الحسن (متوفای 1104 ق)، وسائل الشيعه، قم، مؤسسه آل البيت، اول، قم، 1409 ه. ق.

7. ديلمی، حسن بن ابی الحسن (متوفای 841 ق)، اعلام الدّین، قم، مؤسسه آل البيت، 1308 ق.

8. سيد ابن طاووس (589 - 664 ق)، اقبال الاعمال، تهران، دارالکتب الاسلاميه، 1367 ش.

9. سيد رضی، نهج البلاغه، تحقيق: صبحی صالح.

10. شعیری، تاج الدين (قرن 6 ق.)، جامع الاخبار، قم، انتشارات شريف رضی، 1363 ش.

11. شيبانی، احمد بن حنبل، مسند، تحقيق: عبدالله الدرويش، بيروت، دارالفکر، دوم، 1414 ق.

12. (-----)، ثواب الاعمال، قم، انتشارات شريف رضی، 1364 ه. ق.

13. (-----)، فضائل الاشهر الثلاثة، قم،

14. (-----)، من لایحضره الفقیه، قم، جامعہ مدرسین، 1413 ق.
15. شیخ مفید (336 - 413 ق)، الارشاد، (2 جلد در یک مجلد)، قم، کنگرہ شیخ مفید، 1413 ق.
16. طبرسی، حسن بن فضل (قرن 6 ق)، مکارم الاخلاق، قم، مؤسسہ نشر اسلامی، اول، 1414 ق.
17. علامہ حلّی (648 - 726 ق)، کشف الیقین، مؤسسہ چاپ و انتشارات، 1411 ق.
18. فتال نیشابوری، محمد بن حسن (شہادت 508 ق)، روضۃ الواعظین، قم، انتشارات شریف رضی.
19. کراچی، ابوالفتح (متوفای 449 ق)، کنزالفوائد، قم،

20. مجلسی، محمدباقر (1037 - 1110 ق.)، بحارالانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء، 1404 ق.
21. محدث نوری، میرزا حسین (1254 - 1320 ق.)، مستدرک الوسائل، قم، مؤسسه آل البيت، 1408 ق.
22. مستغفری، ابوالعباس (350 - 432 ق.)، طب النبوی، قم، انتشارات شریف رضی، 1362 ش.
23. نصر بن مزاحم منقری (متوفای 212 ق.)، وقعة الصفین، تحقیق: عبدالسلام محمد هارون، قم، کتابخانه آية الله مرعشی نجفی، 1403 ق.
24. ورام ابن ابی فراس (متوفای 605 ق.)، مجموعه ورام (2 جلد در یک مجلد)، قم، مکتبه الفقیه.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

